

ליקוטי מוהר"ן בפרשה - 132

'כי תשא' - פורים ה'תשפ"ג / מאת הר"הג אליהו עטיה שליט"א

לקבלת השיעור במייל:
6537488@gmail.com

מבוסס על ליקוטי מוהר"ן - תורה י', ותורה פ"א תניינא

התבודדות בין מגילה למגילה / שמחה ש'ולחן ערוך, מ'קוה, ח'צות, ה'תבודדות / שלמות השמחה במצוה כשרק רוצים עוד מצוה / הרגיל הרבה במצוה מסויימת, זוכה שיש לו שמחה מהמצוה / השייכות בן 'שולחן ערוך' ל'שמחה' / מקוה מחזיר את האדם כמו עובר במעי אמו / כיצד 'תיקון חצות' מביא שמחה / התבודדות טובה וח"ו רעה / השמחה על ידי עבודת הריקודים / רבינו דחה את הגזירות בעשרים וחמש שנים / איסור האכילה קודם התפילה / מי שלא אוכל קודם התפילה זה בחינת 'תענית שעות' / כתר - ריקודים מבטלים גאוה / הבעש"ט נלחם אפי" כנגד שמץ גאוה / השייכות בין כתר לגאוה / חכמה - ריקוד מציל ממחשבת עבודה זרה / כל הנועס כאילו עובד ע"ז / כעס מגיע גם מפגם הברית / בינה - ריקודים מבטלים מחשבות כפירה / חסד - אמונה מתעלה ע"י הריקוד / גבורה - בריקודים מעלים את כל המדרגות הנמוכות / נצח - ע"י ריקודים זוכים לתומכי תורה' / על הדביב יוסף אברהם שלום מכלכותא שבהודו / איך ר' יוחנן בן זכאי אמר שאינו יודע באיזה דרך מוליכין אותו / מה הגדולה בכל עוף שפורח מעליו נשרף / הוד - ע"י ריקודים אדם ניצל מלשון הרע / יסוד - ע"י ריקודים הבנים מתעלים להיות טובים / מלכות - ריקודים גורמים לאדם שתהיה לו אשה טובה

השיעור לרפואת שלמה של שרון בן נעימה נעמי יאל נא רפא נא לוי.

התבודדות בין מגילה למגילה

א. נכנסנו לחג הקדוש חג הפורים, וידוע בספרים שהזמן שביין מגילה למגילה (דהיינו השעות שבין המגילה בערב למגילה בבוקר) - הוא מאוד מסוגל, כי המגילה מגלה את ההסתרה וכשקוראים את המגילה בלילה, וחוזרים ושונים אותה ביום, אף שאנחנו כבר יודעים אותה, זה לימוד זכות על עם ישראל. חסידי ברסלב היו מתבודדים בזמן המסוגל שבין מגילה למגילה, ומתחזקים בתפילה לבטל את הרע של עמלק, וכל הבקשות ברוחניות ובגשמיות. כמו שכתוב (אסתר ג, א): 'וְתוֹסֵף אֶסְתֵּר וַתְּדַבֵּר לְפָנָי הַמֶּלֶךְ וַתִּפְלַל לְפָנָי רַגְלָיו וַתִּבְכֶּה וַתִּתְחַנֵּן לֵאמֹר לְהַעֲבִיר אֶת רַעַת הַמֶּן הָאֲגָגִי וְאֵת מַחְשַׁבְתּוֹ אֲשֶׁר חָשַׁב עַל הַיְּהוּדִים'.

שמחה ש'ולחן ערוך, מ'קוה, ח'צות, ה'תבודדות

ב. העבודה שלנו בפורים היא ע"י שמחה. רבינו אומר (ליקוטי מוהר"ן תניינא תורה כ"ד) 'מצוה גדולה להיות בשמחה' - וזה כפשוטו להיות בשמחה כל הזמן, ואנשי שלומנו היו מוסיפים רמז במילה 'שמחה' שזה ראשי תיבות: ש'ולחן ערוך, מ'קוה, ח'צות, ה'תבודדות. רבינו חיוק אותנו על ארבעת המצוות הללו: שיהיה לאדם סדר לימוד הלכה בשולחן ערוך בכל יום - חוק ולא יעבור, וכמו שכתוב בשיחות הר"ן (שיחה כ"ט), וז"ל: 'ועל למוד הפוסקים הזהיר מאד מאד ביותר מכל הלמודים. וראוי ללמד כל הארבעה שלחן-ערוך בכל מראשם עד סופם פסדר. וכן להשתדל לטבול במקוה בכל יום. ולהיות ער בזמן חצות, ולומר תיקון חצות, ולבקש בקשות על עצמנו ברוחניות ובגשמיות. ולעשות התבודדות ולפרש שיחתו לפני הקב"ה שעה בכל יום. והיום נלמד, איך כל אחת מדי המצוות שרמוזות ב'שמחה' - קשורות לריבוי השמחה, ואיך על ידי שמקיימים אותם - זוכים להגיע לשמחה.

שלמות השמחה במצוה כשרק רוצים עוד מצוה

ג. 'שולחן ערוך' - רבינו בליקוטי מוהר"ן (תורה ה' ח"א בחצוצרות) מלמד, שבכל מצוה יש 'קומה שלמה, כלומר שמחה היא לא רק חלק מרמ"ח מאברי הגוף, אלא כל מצוה היא כנגד כל הרמ"ח אברים, היינו כנגד כל רמ"ח מצוות עשה בשלמות. ורבינו מסביר, שהקומה השלמה הזו, היא בחינת 'קומת השמחה'. כתוב (תהלים ק, ב): 'עֲבַדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה', וכתוב (שם קמט, ב): 'יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֲשׂוֹיוֹ' - בעשיית המצוה צריך להיות בשמחה מאוד גדולה. ואם

עושים את המצוה לא בשמחה, חסר ב'לשמה' של המצוה. ורבינו מסביר שם, ששלמות השמחה בעשיית המצוות היא - שאין לך קיווי לשום שכר, לא בעולם הזה ולא לעולם הבא, אלא כל הרצון שלך שיתנו לך עוד מצוה, זה סימן שאתה שמח מאוד במצוות, כי מרוב התענוג שיש לך מהמצוה, אתה לא מצפה לשכר לא בעולם הזה, ולא בעולם הבא, אלא לזכות לעוד מצוה.

ורבינו מדמה את זה לנבואת משה רבינו, משה רבינו הסתכל 'באספקלריה המאירה', שרואה את הדבר ברור כאילו הוא סמוך לו. אבל מי שמצפה לשכר בעתיד, הוא מחכה לזמן ארוך, לשילום שכר המצוה בעולם הבא, וזה 'נביא', כמו שכתוב (שם קכו, ו): "בֵּא יְבוֹא בְּיָדָהּ נְשֵׂא אֶלְמָתָיו" - ראשי תיבות 'נביא'. אבל מי שזוכה ל'אספקלריה מאירה', שכר פעולתו עימו, ולא צריך לחכות לשכר עד עולם הבא, אלא שהשמחה מהמצוה בעצמה, זהו השכר האמיתי.

הרגיל הרבה במצוה מסויימת, זוכה שיש לו שמחה מהמצוה

ד. והתבוננתי שאפשר להגיע לזה במצוה שאדם רגיל בה. ואני רואה את זה במצוה של הפצת ספרי רבינו, וראיתי שכל השמחה שיש במצוה הזו, זה שתהיה עוד הדפסה, ועוד הפצה וכו', ולא מחכה לשכר בעולם הזה ולא שכר בעולם הבא, אלא מחפש איך להדפיס יותר ויותר. והסיבה, כי מצוה שאדם זהיר בה ועושה אותה עוד ועוד, המצוה בעצמה משמחת אותו, וכשווכה לקבל שמחה מהמצוה - כבר לא מצפה לשכר, רק את השמחה של המצוה.

וכן אלו שרגילים להתפלל בינך' - זה החיים שלהם, ואם תשאל אדם, מה השכר שתקבל על התפילה בנך, הוא יאמר לך: השכר, זה שגם מחר אני יזכה לקום לנך, הוא כ"כ נהנה מתפילה בנך, ויש לו שמחה מהמצוה בעצמה.

השייכות בן 'שולחן ערוך' ל'שמחה'

ה. לימוד 'שולחן ערוך', הוא הבסיס לקיום כל המצוות, לדעת איך לקיים כל מצוה ומצוה כהלכתה, כדי שהמצוה תהיה שלמה, ושיכרא ממנה מלאך שלם, ותזכה לבנות קומה שלמה, וזה שייך רק כשעושים את המצוה לפי כל הדינים שלה, (קריאת מגילה, מצות לפסת, תפילה, שבת - שהכל יהיה מדויק על פי ההלכה), יוצא, שלימוד ה'שולחן ערוך' הוא הגורם הראשוני שנותן לנו את השמחה של המצוות, ולכן הש' ב'שמחה', מרמז על 'שולחן ערוך'. והשולחן ערוך מביא לאדם בקיום המצוות כהלכתה.

מקוה מחזיר את האדם כמו עובר במעי אמו

ו. הדבר השני - טבילה ב'מקוה', וגם המקוה מביא לידי שמחה. יש שלוש מצוות - שבהן כל הגוף נמצא בתוך המצווה, והן: ארץ ישראל, מקוה, וסוכה. ושלושן נמצאות בספירת הבינה (ע' לקוטי מוהר"ן מ"ח), ועל בינה כתוב (תהלים קיג, ט): "אִם הִפְנִים שִׂמְחָה הִלְלוּהָ" - אם הבנים זה 'בינה', ולכן המצוות שבהן כל הגוף בתוך המצוה - 'ספירת הבינה', הן נותנות שמחה גדולה. כתוב בפסוק (איוב כט, ב): "מִי יִתְנַנֵּי בְיַחַי קִדְּם בְּיָמֵי אֱלוֹהֵי יִשְׁמְרֵנִי: בְּהִלּוֹ נְרוֹ עָלַי רֵאשֵׁי וְגו'", איוב אמר שהוא היה מוכן לוותר על חייו, ולהיות נפל, מחמת רוב היסורים שהיו לו בעולם הזה, אבל על דבר אחד הוא לא מוכן לוותר - על ט' החודשים בבטן אימו. הט' חודשים שהתינוק נמצא במעי אמו, זה זמן הכי טוב של האדם, ואיוב אמר שעם כל הצרות, על הדבר זה לא הייתי מוכן לוותר.

ולטבול במקוה, ולקום בחצות להתאבל על גלות השכינה, ולעשות התבודדות טובה מתוך ביטול ולב נשבר, ובזכות העצות הנפלאות האלו נזכה לשמחה אמיתית, אמן.

השמחה על ידי עבודת הריקודים

ט. חלק חשוב בעבודת השם של חסיד ברסלב זו 'עבודת הריקודים' והיא חלק מעבודת התפילה, ומהלימוד, וכללית מהיום יום, וכמו שנוהגים בברסלב לעשות ריקוד אחר התפילה, גם בימי חול וגם בשבת קודש וחגים, ובפרט בחג הפורים שאז היו רוקדים הרבה מאוד. כמו שרבינו אומר בליקוטי מוהר"ן (תורה י"א) "על ידי ריקודים ומחויאת כף מתבטלים כל הדינים", וזה לכאורה חידוש עצום, כי היינו חושבים – לפי המנטליות שלנו – שרק ע"י תענית וסיגופים מתבטלים הדינים, כי איך יתכן שהדינים יתבטלו ע"י ריקודים ומחויאת כף? אבל באמת כך הוא, וכמו שנבאר.

גזירות הפונקטין

י. רבינו אומר בשיחות הר"ן (אות קל"א), וז"ל: אָמַר לִי: בְּךָ אֶמְרָתִי, שְׁעֲבָדוּנוּ נְשָׁמָה גְזוּרָה חֶסֶד וְשָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל, וְהִנֵּה הוֹלְכִים וּמְשַׁמְשִׁים לְבוֹא יְמֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה, וְיִהְיוּ יִשְׂרָאֵל מְרַקְדִים וְיִמְחָאוּ בָּהּ, וְעַל יְדֵי זֶה יִמְתִּיקוּ הַדִּינִים. וְחֹזֵר וְכָפַל דְּבָרָיו, וְאָמַר בְּפֶה מְלֵא בְּךָ אֶמְרָתִי. לרבינו הקדוש היתה עבודת השם גדולה מאוד בנקודה הזאת לבטל את הדינים דוקא ע"י ריקודים, וכמו שהוא עבד ביטול גזירות הפונקטין, שזו היה סדרה של גזירות רעות שגזרו הגוים, להעביר את כל יהדות רוסיה על דת, וזה היה בזמן שהצר כבש את פולין, ואת אוקראינה, ואז באותה תקופה רוסיה הייתה בגודל הכי גדול שלה, ורוב של עם ישראל היו נמצאים תחת השלטון הרשע של הצאר הרוסי. (יהדות ספרד שהיו במדינות צפון אירופה, ובמזרח כמו סוריה עירק, פרס וכו' – הוותה פחות מ-10% מכלל היהדות שהייתה קודם השואה, והיהודים שהיו במערב ומזרח אירופה ורוסיה היו כ-90% מהיהדות, ולצערנו השואה האיומה השמידה חלק ניכר מעם ישראל).

רבינו דחה את הגזירות בעשרים וחמש שנים

יא. לצאר הרוסי היו תוכניות רעות איך לבטל את קדושת ישראל לגמרי, ורבינו נלחם בדבר הזה, והצליח באופן חלקי. רבינו אמר: "הצלחתי לדחות את הגזירות ל-25 שנים". ורבי נתן אומר, שהגזירות שהתחילו לצאת בשנת תקס"ג, רבינו דחה אותם ל-25 שנה עד שנת תקפ"ח, שזה 17 שנה אחרי פטירת רבינו.

רבינו הסביר (חיי מוהר"ן ו) שהסיבה שהוא לא הצליח לדחות לגמרי בגלל שצדיקי הדור לא הצטרפו איתו. ולמה הם לא הצטרפו? בגלל שהם אמרו שלא ייתכן שהקב"ה יעשה גזירות כאלו שהם כנגדו, וכנגד התורה והיהדות, ולכן זה ענין של הקב"ה. ורבינו שאג וצעק, שכבר היו גזירות קשות של שמד על התורה הקדושה, אבל בכל זאת שאר הצדיקים לא הצטרפו איתו, ולכן הוא עבד לבד. והעבודה של רבינו בשנת תקס"ג (שזו השנה שבה התקרב רבי נתן לרבינו) היתה בעיקר על ידי ריקודים.

איסור האכילה קודם התפילה

יב. רבינו אמר (חיי מוהר"ן קט"ז): 'בשנה הזאת רקדתי הרבה. רבינו רקד בשמחת תורה, ובשבת חנוכה, ובפורים הוא רקד, ובשבת חתן של בתו שרק'ה בראש חודש ניסן רקד הרבה, וכן בחג פסח ובחג שבועות. וכל זה היה כדי לדחות את הדינים. והביאור בזה, כי ברגע שיש גזירה רעה, פירושו של דבר שיש ח"ו חרון אף בעולם

בטבילת מקוה אדם חוזר להיות כעובר בבטן אמו, כי במקוה כל הגוף עטוף במים בלי חציצה, המים כמו 'מי שפיר' בבטן של אמה, ולכן כל אדם שרוצה לתקן – התיקון הראשון זה טבילה במקוה, כי המקוה מחזיר אותך לזמן 'בראשית', כמו שהיית בהתחלה עובר, וכך אתה יכול להתחיל שוב הכל מהתחלה. המקוה מביא על האדם שמחה, כתוב בשערי קדושה (למהר"י, ח"א שער ב') 'מים מצמיחים כל מיני תענוג', ובאמת כולם אוהבים מים, להתקלח ולהתרחץ במים, ולשחות בים, מכיון שהמים גורמים תענוג לאדם, המקוה מבינה, ו'בינה' מביאה את השמחה ואת התענוג, ולכן המצוה של מקוה – גורמת שמחה, והטהרה והניקיון של המקוה משמח.

כיצד 'תיקון חצות' מביא שמחה

ז. הדבר השלישי – 'תיקון חצות'. ומה הנקודה בקימת חצות? מובא בזוהר לך לך (ח"א דף צב.) שנקודת חצות זה הרגע שבו הקב"ה נכנס להשתעשע עם הצדיקים בגן עדן, וכיון שזמן נקודת חצות זה הזמן של שעשוע ושמחה, אז אע"פ שלמטה מתאבלים על חורבן בית המקדש, מ"מ מיד אחרי האבלות באים לשמחה גדולה.

רבינו מביא (ליקוטי מוהר"ן תורה ס"ז ח"ב) את מאמר חז"ל (תענית ל:) על הפסוק (ישעיה סו, ו): "שִׁמְחוּ אֵת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָּהּ כֹּל אֲהַבְיָהּ שִׁישׁוּ אֶתְהָ מְשׁוֹשׁ כֹּל הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיהָ" – כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה, ושאינו מתאבל על ירושלים וכו", כלומר, דוקא האבלות על החורבן היא גורמת שמחה. ולכן אחרי שאדם אומר תיקון חצות, ובוכה על החורבן, הוא מרגיש שמחה, כיון שהוא מרגיש שהוא עשה איזה תיקון. רבינו אומר שם שהאבלות היא לא על העבר, אלא האבלות היא על כל דור ודור שלא נבנה בית המקדש בימיו, וכל בכייה ובכייה זה עוד לבינה שאנחנו בונים בבית המקדש, ולכן האבלות בעצמה גורמת לנו שמחה גדולה – כשאנחנו זוכים להתאבל בחצות על המקדש.

התבודדות טובה וח"ו רעה

ח. הדבר הרביעי – התבודדות. בספר המידות מובא שלוש מידות בענין בהתבודדות, ושם כתוב שיש התבודדות טובה ויש התבודדות רעה. ומה ההבדל ביניהן? התבודדות רעה זה שיש לך שאלות על הקב"ה, למה ה' עשה ככה ולמה ככה וכו', וכשאתם בהתבודדות שואל קושיות על הקב"ה, למה זה מגיע לי, ולמה אין לי את זה ואת זה, הוא נעשה בצער גדול, ונכנס לרוע, כי ברגע שאתה שואל שאלות על ה', זה סימן שאתה לא מקבל את הנהגת ה', ולא מתבטל לרצון ה', ומזה בא עצבות, ולכן ההתבודדות כזו היא רעה.

אבל יש התבודדות טובה, שהיא בחינה של 'ביטול' ולב נשבר' ההיפך הגמור מעצבות, כי שאני מקבל באהבה את כל מה שהקב"ה מתנהג איתי ואני מתבטל להנהגה של הקב"ה, ההתבטלות הזו מביאה שמחה, כי לא אכפת לו מה שקורה, כי כך זה הרצון של הקב"ה – זה הכי טוב, וכשאתם שלם עם כל מה שקורה עמו, זה מביא אותו לשמחה גדולה.

נמצא, שהרמז של אנשי שלומנו בראשי תיבות שמח"ה: ש'ולחן ערוך, מ'קוה, ח'צות, ה'תבודדות – כל ארבעת הדברים האלו הם עצמם גורמים לשמחה. ושנוכח להרבות בהם בכל השנה, ובפרט בחג פורים ובזמן המסוגל שבין 'מגילה למגילה'. ונקבל על עצמנו את ארבעת העצות הללו, ללמוד שולחן ערוך בכל יום,

גאווה. והמלחמה של הבעל שם טוב בחיים חיותו הייתה על ענין הגאווה, ושגא תמיד: "אֵל תְּבוֹאֲנֵי רְגֵל גְּאֹוֹה".

הבעש"ט נלחם אפי' כנגד שמץ גאווה

טו. יש סיפור ידוע שהבעל שם טוב הקדוש שהגיע לסטולין וכיבדו אותו כל בני העיר, והבעש"ט הקדוש פחד מאיזה שמץ של גאווה שלא ידבק בו, ולכן ירד מהעגלה בפני כל העיר והתחיל כאילו לדבר עם הסוס, וכשבאו אנשים לקבל את פניו התחיל לומר שבחים על הסוס שלו, ודיבר עמם בענייני סוסים, וכולם השתגעו: "זה הבעל שם טובי! וכך הוא ניצל מכל הכבוד של בני העיר."

הבעל שם טוב נלחם כל הזמן נגד הכבוד והגאווה, פעם הבעש"ט ישב, ונכדו ר' אפרים (בעל ה'דגל מחנה אפרים') היה על הברכיים שלו, ואז אמר לו הבעל שם טוב: יש אדם שמטייל בעולמות העליונים, אבל אם ח"ו הוא יתגאה – הוא מיד נופל ל'נוקבא דתהומא רבה'. ומה זה 'נוקבא דתהומא רבה'? זה המקום שבו הקב"ה מחביא את המזויקים והשדים בשבת, וכל השבת הם לחוצים במקום זה ובמוצאי שבת הם מתפוצצים החוצה (כמו בקבוק שמפניה שניערו אותו ופתחו את הפקק והכל מתפרץ בחוץ), ואם ח"ו אדם מתגאה הוא נופל למקום הזה. ואמר הבעש"ט על עצמו, אני נמצא בכזאת סכנה, להיות בהשגות הכי עליונות ולשמור על עצמי שלא ליפול אפי' שנייה אחת שלא לידי גאווה. "אֵל תְּבוֹאֲנֵי רְגֵל גְּאֹוֹה" – גאווה שייך לרגליים, רגליים – זה החלק התחתון של הגוף, וכשהחלק התחתון של הגוף מרגיש ראש, זה גאווה.

מסופר על רבי ברוך ממעוזיב' שפעם החסידים שלו דיברו בשולחן שלו כנגד רבינו הקדוש (לרבי ברוך בעצמו היה תקופה קצרה שהוא חלק על רבינו, אבל המחלוקת הייתה מחלוקת של השגות). אמר להם רבי ברוך: 'אתם מחזיקים מעצמכם, מה שיש לרבי נחמן ברגליים, לכם אין אפילו בראש' – הכף רגל של רבי נחמן יותר שווה מהמוח שלכם, אבל כשהרגל עולה לראש זה גאווה.

השייכות בין כתר לגאווה

טז. השייכות בין גאווה ובין 'כתר', כי כשאדם לוקח לעצמו 'כתר' שאינו שלו, שזה הסיפור של הגאווה – שאתה מתגאה בעולם שאינו שלך?... כמו שלמדנו בגמ' נדרים (ט: ובנויר ד:). שאמר אותו נזיר מהדרום ליצרו הרע שרצה להכשילו: "ריקה, מפני מה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך, שסופך להיות רמה ותולעה". הרי השכל והחכמה שלך הם מהקב"ה, הכסף שלך שייך לקב"ה, וכל כוח וגבורה שיש לך הכל מהקב"ה, ומובא בגמרא סנהדרין (דף קה). "חוצפה – מלכותא בלא תגא' החוצפה והגאווה אין להם כתר."

רבינו אומר בליקוטי מוהר"ן (תניינא ע"ד) שפורים הוא בחינה של ההתחלה, כי בתחילה כל ההתחלות היו מפסת, ועכשיו כל ההתחלות הן מפורים (כמו שרבי נתן מסביר), פורים זה ההתחלה של כל ההתחלות, וכיון שענין הריקודים כולל את כל ענייני היהדות, (בכל העשרה עניינים שנלמד בעז"ה), ונוכח ע"י הריקודים בחג הפורים שתהיה לנו ההתחלה של ריקוד לכל השנה כולה.

חכמה - ריקוד מציל ממחשבת עבודה זרה

יז. ספירת החכמה: הריקוד מציל ממחשבת עבודה זרה. מובא בגמ' (קידושין ט:). מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה, אבל במחשבת עבודת כוכבים הקב"ה מצרפה למעשה, שנאמר (יחזקאל

– יש כעס של הקב"ה בעולם, והחרון אף מגיע ח"ו מעבודה זרה שיש בעולם, וזו הסיבה שיש דינים.

החטא של עבודה זרה זה גאווה, מובא בגמרא (ברכות יד.) על הפסוק (ישעיה ב, כב) "חֲדָלוּ לָכֶם מִן הָאָדָם אֲשֶׁר נִשְׁמָה בְּאָפוֹ, כִּי בְמָה נִחְשָׁב הוּא" – ודרשו חז"ל: "אל תקרי בְּמָה – אלא בְּמָה, בחינה של גאווה ועבודה זרה. אחד הדברים שרבינו הקפיד מאוד וכך נוהגים בברסלב לא לאכול ולשתות לפני התפילה, אלא אם כן זה חולה שמותר לו לאכול קודם התפילה, וכן פסק השו"ע (סי' פ"ט ס"ד) "הַצְמָא וְהָרַעַב הָרִי הֵם בְּכָלֵל הַחוּלִים. אִם יֵשׁ בּוֹ יְכֵלֵת לְכַנֵּן דַּעְתּוֹ, יִתְפַּלֵּל. וְאִם לֹא, אִם רָצָה, אֵל יִתְפַּלֵּל עַד שְׂיֵאָכֵל וְיִשְׁתָּה". וגם בענין השתייה לפני התפילה רבינו הקפיד ואמר על עצמו: 'אני לא שתיתי אפילו מים לפני התפילה'.

וגם אם אדם מיקל כפי עיקר הדין לשתות מים לפני התפילה, אבל לאכול לפני התפילה זה דבר שהוא ממש איסור כמובא בגמ' (ברכות י:): "לֹא תֹאכְלוּ עַל הַיָּדָם" (ויקרא יט, כו) – לא תאכלו קודם שתתפללו על דמכם. "כל האוכל ושותה ואח"כ מתפלל עליו נאמר: (מלכים א' יד, ט) "וַיִּתְעַשֶׂה לָךְ אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְאֹתִי הִשְׁלַכְתָּ אַחֲרֵי גִוְף" – אל תקרי גִוְף אלא גאיך, אמר הקב"ה: 'לאחר שנתגאה זה קיבל עליו מלכות שמים'.

מי שלא אוכל קודם התפילה זה בחינת 'תענית שעות'

יג. רבי נתן אמר בלקוטי הלכות (השכמת הבוקר ג, ה), שרבינו לקח לנו את התעניות, רבינו לא רצה שנתענה, אבל הוא נתן לנו תענית קודם התפילה בכל יום, כי זה נחשב לנו כ'תענית שעות'. אדם שמתענה בצום תענית אסתר, או בשאר צומות, יותר קל לו לשמור את התענית, כי כולם מתענים ועל זה אמרו חז"ל: "הפורץ גדר (לאכול בתענית) ישכנו נחש", אבל תענית שלפני התפילה, זה לא חובה כמו כל הצומות, ובפרט שיש אנשים שאוכלים, והוא לכבוד הקב"ה נמנע מזה, אף שזה רק 'תענית שעות' – זה נחשב פי כמה וכמה. וניתן דוגמה פשוטה: אם עני נותן צדקה אלף שקל, זה נחשב יותר ממליון דולר שנותן עשיר מיליארדר, שבשבילו מיליון דולר זה נחשב לדבר קטן, כך בענין ה'תענית שעות' שאדם עושה קודם התפילה (שזה בערך כשעתיים מאז שקם בבוקר עד סוף התפילה), דבר זה נחשב לפני הקב"ה פי כמה וכמה מתענית של יום שלם, ולמה? כי זה לא צום של חיוב.

כתר - ריקודים מבטלים גאווה

יד. והיום בעז"ה נלמד עשרה עניינים בענין הריקודים, ונסדר אותם על פי עשר הספירות. פירוש א' בספירת ה'כתר' – הריקודים הם מבטלים את הגאווה, ונסביר כיצד נשברת הגאווה ע"י ריקודים ומחייאת כף. תראה בחתונה שכל האנשים המכובדים המחשיבים את עצמם, ודורשי כבוד – לא יכולים לרקוד, (וגם אם ירקדו ויעשו איזה סיבוב במעגל, בקושי כדי לצאת קצת ידי חובה). אבל מי שרוקד וקופץ כדי לשמוח ולשמח, זה רק מי שלא אכפת לו מהכבוד שלו, ויש לו ענווה. ולכן הנקודה של הריקודים קודם כל – היא כדי לשבר את הגאווה של האדם.

והסגולה הראשונה שנאמר בענין ריקוד זה בא לשבור את הגאווה כי הריקוד הוא ברגליים, ועל הגאווה נאמר (תהלים לו, יב): "אֵל תְּבוֹאֲנֵי רְגֵל גְּאֹוֹה" – ראשי תיבות 'אתר'ג'. מה הענין של האתרוג? אתרוג טוב – הוא מושלם, אבל זו גם הבעיה שלו, כי אם שמרגיש את עצמו מושלם כמו אתרוג, בלי שום מום בא לידי

(מוזמר ע"ג): "מזמור לאסף אך טוב לישראל אלהים לברי לבב: ואני כמעט נטיו רגלי באין שפכו אשרי: כי קנאתי בהוללים שלום רשעים ארצה וגו", רבינו (בתורה י אות ו) מביא את רש"י שמפרש "נטיו רגלי" – שהשיאו ליבו למינות, בגלל השאלה מדוע צדיק רע לו רשע וטוב לו.

הפגם של 'מינות' נמצא בלב. קודם דיברנו על ענין הכעס וענין הכפירה ומחשבת ע"ז ששייכת למוח ולספירת ליחכמה, ולעומת זאת ענין המינות – הוא נמצא בלב. ולכן הנטייה לנפילה מהאמונה, היא לא בשכל, אלא היא יותר בלב, כי האמונה נמצאת בלב. וההתיקון לכפירה, ע"י שמחה, כשאדם יש לו שמחה בלב, בבחינת (תהלים ד, ח): "נתתה שמחה בלבבי", אז ליבו שלם וכשהלב שלם, יכול להתחזק באמונה, ולזכות לביטחון.

הלב נושא את הרגליים בריקוד

כא. כתוב אצל יעקב אבינו (בראשית כט, א) "וישא יעקב רגליו וגו" פירש"י: משנתבשר בשורה טובה, שהובטח בשמירה, נשא לבו את רגליו ונעשה קל ללכת. (בראשית רבה ע, ח). מה הפשט שלבו נשא את רגליו, וכי הלב יכול להרים את הרגליים? אלא הכוונה שהשמחה שהייתה לו בלב, היא זו שהרימה את רגלי יעקב אבינו לרוץ מהר. אדם שיש לו שמחה בלב, והלב כ"כ שמח הוא עף באוויר, יש מוזיקה טובה, והלב מתמלא בשמחה, הוא קופץ ורוקד מרוב שמחה, השמחה גורמת לריקודים, מהלב אל הרגליים. וזה הבחינה של 'בינה' שהיא בלב (כמו שכתוב: 'בינה ליבא') לחזק את האמונה ולזכות לביטחון.

עד עכשיו אמרנו את שלושת המעלות הראשונות של הריקודים (ע"פ ליקוטי מוה"רן תורה י ח"א), והתועלת הראשונה היא: להינצל מגאווה. השנייה: להינצל מכעס בחינה של עבודה זרה, והשלישית: להתחזק באמונה וביטחון שזה ההיפך מכפירה. כל זה ע"י שאדם זוכה לריקודים ומחייאת כף.

סח - אמונה מתעלה ע"י הריקוד

כב. ספירת ה'חסד': אמונה מתעלה ע"י הריקודים. בליקוטי מוה"רן (תורה פ"א ח"ב) רבינו ג"כ מדבר על התועלת שבריקוד, ושם נזכר עוד שבעה דברים, ונסדר אותם כפי סדר הספירות מחדש עד מלכות. יש עוד פסוק בענין של אמונה, כתוב (תהלים פט, כה) "ואמונת י וחסדי עמו ובשמי תרום קרנו", יש גם אמונה שנמצאת בחסד – 'אני מאמין בחסדו של הקב"ה', רבינו אומר בליקוטי מוה"רן (תורה ד' ח"א) שזה הבחינה של (ישעיה סא, הו): "ועמדו זרים ורעו צאנכם וגבי נכר אפרים וכרמיקם, ואתם פהני ה' תקראו משרתי אלהינו יאמר לכם", עם ישראל יזכו להיות כמו כהנים – שבחסד, כלומר שאפילו ההכרחיות של צורך האדם, גם היא נעשית ע"י אחרים כמו אצל הכהנים. כלומר, ע"י אמונה חזקה, זוכים לחסדו של הקב"ה עד שאין צריך לעשות שום דבר, והכל נעשה בחסדו של הקב"ה ע"י אחרים.

החסיד עושה לצדיק את כל צרכיו

כג. יש ווארט של רבינו: כתוב בפסוק (תהלים קמה, יז) "צדיק ה' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו", מסביר רבינו בחיי מוה"רן (אות תקל"א) פשט נפלא בפסוק הזה, וז"ל: מתי זוכה הצדיק שיהיה ה' בכל דרכיו בחינת (משלי ג, ו) "בכל דרכיך דעהו", מתי יוכל הצדיק לקיים שיהיה ה' בכל דרכיו, כד "וחסיד בכל מעשיו" – בשהחסיד בכל מעשיו. היינו שאנשיו של הצדיק שהם נקראים חסידים, בשהם

יד, ה): "למען תפש את בית ישראל בלבם". ומזה רואים כמה חמור אפי' רק מחשבת עבודה זרה – הוא פוגם בחכמה.

כל הכועס כאילו עובד ע"ז

יח. ואיך זה שייך אלינו? מובא בגמ' בשבת (דף קה): "כל הכועס יהיה בעיניך כעובד עבודה זרה", והרמב"ם (ה' דעות ב, ד) פוסק זאת להלכה וז"ל: 'אמרו חכמים הראשונים כל הפועל פאלו עובד עבודת פוכבים. ולכן ענין הכעס נחשב חמור כעובד עבודה זרה, ואיך ניצלים מהע"ז של הכעס – ע"י ריקודים ומחייאת כף. אדם כועס כי הוא ממורמר ועצוב, כשאדם רגיל בכעס – זו התעודת זהות שלו, מיד אתה יודע שלא טוב לו בבית, לא טוב לו בעבודה, לא טוב בין החברים וכו', ולכן כל דבר מעצבן אותו, בן-אדם שטוב לו הוא שמח ורגוע. אדם שסגר עסקה והרויח רווח נקי של 100,000 שקל, כמה שינסו לעצבן לא יזיו לו כלום, בגלל שטוב לו שמח לו, וכשטוב לו, הוא לא כועס, אדם כועס כשרע לו. וריקודים ומחייאת כף מביאים לאדם שמחה, היפך הכעס.

ומה זה קשור לרגליים? כתוב אצל אברהם אבינו שהמלאכים נדמו לו כערבים, ולכן הוא אמר להם (בראשית יח, ד): "לקח נא מעט מים ורחצו רגליכם והשענו תחת הע"ץ", אברהם אבינו הקפיד מאוד על עבודה זרה, והערביים היו עושים מ'אבק דרכים' עבודה זרה, ולכן אמר להם לרחוץ את הרגלים מהאבק הזה. והרמז בזה, שבאמת הכעס בא מדברים קטנים כמו אבק, והכעס הוא עבודה זרה. בדרך צחות, אישה הדבר שהכי מרגיז אותה, זה 'אבק'. ובפרט אחרי הניקיון של פסח שמנקים את כל החלונות, הכל מצוחצח ומבריק, ואז מגיע לפני ערב פסח סופת אבק שמלכלך את הכל.

כעס מגיע גם מפגם הברית

יט. אב"ק ר"ת א'ות ב'רית ק'ודש, וכעס מגיע מפגם ברית, כמובא בשוחות הר"ן (שיחה רמ"ט), וז"ל: 'אחד עמד לפניו בכפר, והיה דרכו שהיה בכעס תמיד, והיה רע לבריות מאד, והיה פועל תמיד על פועליו ומשרתיו וכיוצא, והיה אותם וכיוצא בזה. ענה רבנו ז"ל ואמר: מפני מה כתיב (בראשית לח, ז): 'ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה'?' מדוע כתיב 'רע' ולא 'רשע'? אך מי שעובר עברה זו של ער חס ושלום, הוא רע תמיד, דהינו שהוא איש רע ובכעס תמיד. ואיך זוכים לבטל את הכעס? ע"י ידי ריקודים. וזה הבחינה של 'רחצו רגליכם' – ע"י הריקודים.

בינה - ריקודים מבטלים מחשבות כפירה

כ. ספירת ה'בינה': הריקודים מצילים ממחשבות כפירה. צריך להבין שכדי להגיע לכפירה או למחשבת עבודה זרה, לא צריך לנסוע להודו ולהשתחוות לפסל, אלא עצם העובדה שאין ליבו שלם עם אלוקיו, יש בזה צד של כפירה. ובאמת, הענין של עבודה זרה תופס מקום גדול בתורה, ולכן לא שייך לומר שענין זה לא שייך בזמננו, ולמרות שחכמים בטלו את התאווה של עבודה זרה (כמובא בגמ' יומא סט) אבל זה רק את העבודה זרה שהיו עובדים ע"י ואבן וכו', אבל אביזריהו דעבודה זרה, זה דבר שנשאר עד היום.

מחשבת כפירה היא היפך האמונה, וכשאדם ח"ו נופל מהאמונה בקב"ה, אומר רבינו זה נקרא מחשבת כפירה, 'אמונה' צריכה שלימות, 'אמונה' צריכה להביא את האדם לביטחון, כשאתה מאמין שהכל זה מהשם יתברך, אתה מגיע לביטחון בהקב"ה, ואדם שיש לו קצת בעיות בביטחון שלו, זה מראה שיש לו פגם באמונה. ופגם האמונה הוא נמצא בלב. כמו שאמר אסף בתהלים

לבתי חולים, ולנוקיים וכו'), אבל לא זוכים לתת גם בשביל החזקת תורה. כי לזכות לתת צדקה לתורה – להחזקת ישיבות וכוללים להיות 'תמכין דאורייתא' זה מדרגה גבוהה, ולא כל אחד זוכה.

מובא בגמרא (פסחים גג) אמר ר' יוחנן כל המטיל מלאי לכיס תלמידי חכמים – זוכה ויושב בישיבה של מעלה שנאמר (קהלת ה, יב) "כִּי בָצַל הַחֲכָמָה בָּצַל הַכֶּסֶף". אם אדם תומך בתלמיד חכם, הוא זוכה ג"כ לשבת בגן עדן באותו מקום שהתלמיד חכם נמצא. וזו הבחינה של 'הסכם יששכר וזבולון', שכשארם תומך בתלמיד חכם, ובזכות תמיכתו התלמיד חכם יכול ללמוד, ולא להיות טרוד בפרנסתו, אז הוא מקבל חצי חצי עם התלמיד חכם בתורה שלו, כי כל מה שהוא הצליח ללמוד זה רק בזכותו, וזהו שכתוב: "כִּי בָצַל הַחֲכָמָה בָּצַל הַכֶּסֶף".

על הנדיב יוסף אברהם שלום מכלכותא שבהודו

כו. היה נדיב שנקרא יוסף אברהם שלום מכלכותא, שהקים את ישיבת 'פורת יוסף' והיא קרויה על שמו 'יוסף'. וגם הישיבה של אבי ישיבת החיים והשלום קרויה על שמו השני 'שלום', (כי הוא תמך בסבא רבא שלי כדי להקים את הישיבה). הגביר הזה יוסף אברהם שלום מכלכותא שבהודו, היה מקורבו ומעריצו של הבן איש חי, ורצה לתרום בית חולים עבור יהודי בגדד. אמר לו הבן איש חי: "תתרום בית מדרש, שהוא בית המרפא לחולאי הנפשות, ותבנה אותו בירושלים מול בית קודש הקודשים.

ומסופר שפעם בא הנדיב הזה לראש הישיבה רבי עזרא עטיה (שהיה בן דוד של סבא רבא שלי), ואמר לו: 'כבוד הרב, אני מאוד רוצה שהרב ילמד אותי תורה'. כי הנדיב הזה נתן הרבה מאוד כסף לתורה, והיה אחד מהנדבנים הכי גדולים בעולם, והוא ידע את מה שאמרו חז"ל שמקומו עם התלמידי חכמים, אבל מכיון שהוא לא יודע ללמוד, אמר לראש הישיבה: מה אני אעשה שם למעלה, תתחילו לדבר על הסוגיא, ראשונים אחרונים, ואני לא יבין כלום ממה שהם מדברים, ולכן אני מבקש שהרב ילמד איתו. אמר לו הרב: "כאן בעולם הזה אין לי זמן ללמוד אתך, אני אלמד אתך בעולם הבא, שם יהיה לי הרבה זמן בשבילך, כאן אין לי זמן בשבילך, כי אני צריך ללמוד וללמד תלמידים, אבל בעו"ה בעולם הבא תהיה איתי ואני אלמד אותך תורה".

א"ר' יוחנן בן זכאי אמר שאינו יודע באיזה דרך מוליכין אותו

כת. הצדיקים יודעים לאן ובאיזה דרך מוליכים אותם, הם כבר מרגישים שהם שם בעולם הבא, ויכולים להבטיח. רק שיש על זה לכאורה קושיא: מסופר בגמ' ברכות (דף כח) על רבי יוחנן בן זכאי ששאלוהו תלמידיו לפני פטירתו למה הוא בוכה? אמר להם: "יש לפני שני דרכים, אחת של גן עדן ואחת של גיהנם, ואני יודע באיזו מוליכים אותי – ולא אבכה", ואם התנא רבי יוחנן בן זכאי לא היה בטוח בדרך שיוליכ אותו, אז איך היו צדיקים שהם בטוחים בעצמם ואומרים: 'בעולם הבא ניפגש'?

רבינו אמר לתרץ זאת, כמובא בחיי מוהר"ן (אות תר"ב): שהצדיק לא יודע באיזה דרך מוליכים אותו, מכיון שיש צדיקים שמוליכים אותם דרך הגיהנום בשביל להוציא משם נשמות. רק שהצדיק לא רוצה את זה, אבל הוא חייב לעבור בגיהנום, כדי להוציא משם נשמות שהן שייכות לשורש נשמתו, ולכן אפילו שהצדיק הולך להציל נשמות, בכל אופן לעבור דרך הגיהנום זה צער גדול בשביל הצדיק. וזה ההסבר בענין רבי יוחנן בן זכאי, שבודאי ידע

עוסקים בכל מעשיו של הצדיק, כי אין צריך לפנות לשום דבר, כי אֲנִישׁוֹ עוֹשֵׂין לוֹ מֵה שְׁצָרִיךְ.

וזה בחינת: "וְאַתֶּם פְּהַנִּי ה' תִּקְרְאוּ", מובא בגמ' (נדרים סב): על הפסוק (שמואל ב' ה, יח) "וּבְנֵי דָוִד פְּהַנִּים הָיוּ", וקשה הרי בני דוד לא היו כהנים? ואומרת הגמרא שהם היו תלמידי חכמים, והעם עשו להם את מלאכתם כמו שהיו עושים לכהנים שהם עושים את עבודת השם, והעם חייבים לתת להם 24 מתנות כהונה (חרמים, תרומה גדולה, תרומת מעשר מהלוי, זרוע לחיים וקובה וכו'), והכל כדי שלכהן לא יהיו דאגות מהעולם הזה, וזה בחינת כהן שהוא ב'חסד'.

רבינו אומר (פ"א תניינא בסופה), שגם 'אמונה' זה בחינת רגלים, ומביא את הפסוק (חבקוק ב, ד): "וְצִדִּיק בְּאַמוּנָתוֹ יִחְיֶה", ומובא בגמרא (מכות כד.) "בא חבקוק והעמידן על אחת", והרי שהאמונה היא בחינת 'רגלין'. וכל דבר שהוא בחינת 'רגלין' מתעלה על ידי הריקוד, כי הריקודים מעלים את הרגלים, ואת כל הבחינות שלהם, ולכן זוכה לאמונה בשלמות וזוכה לחסד השם כזה גדול עד שהוא לא צריך להתעסק אפילו בהכרח פרנסתו, מרוב שחסד השם יהיה נגלה עליו.

גבורה - בריקודים מעלים את כל המדרגות הנמוכות

כד. ספירת הגבורה: גבורה זה תמיד ענין של צמצומים. רבינו מסביר שזה כל המדרגות התחתונות בעבודת השם, שבהן אדם נמצא במוחין דקטנות, מדרגה נמוכה בפרנסה, מדרגה נמוכה בתפילה, ומדרגה נמוכה בתורה. וכל המדרגות הנמוכות נקראים בשם 'רגלין'. ולמה? בגלל שהרגליים זה הסוף של הגוף, וממילא כשאדם רוקד ומרים את הרגליים, הוא מעלה את עצמו מכל המדרגות הנמוכות, ומכל הצמצומים.

תפארת - ע"י ריקודים הממון של האדם מתרבה

כה. ספירת התפארת: זה הבחינה תפארת הגוונים שבכסף. בליקוטי מוהר"ן (תורה כ"ה ח"א אות ד') כתוב: שבכסף ובוזה שם נמצאים הגוונים העילאין. ובענין ממון דרשו (פסחים קיט.) על הפסוק שכתוב אצל קרח (דברים יא, ו) "וְאַתָּה כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיכֶם", ודורשת הגמ': 'זה ממון של אדם שמעמידו על רגליו'. וכיון שהממון נקרא 'רגלים', ובריקודים אתה מעלה את הרגלים, נמצא שהריקודים גורמים שיהיה לאדם הצלחה והתעלות בממון שלו, וזה בחינת תפארת הגוונים שבממון, שהממון מעמידו על רגליו, שאדם יהיה לו שפע של ממון.

נצח - ע"י ריקודים זוכים לתומכי תורה

כו. ספירת 'נצח': זה הבחינה של תמכין דאורייתא. כתוב בזוהר (תיקונים תי' ע' דף קכג): "תריין סמכי קשוט" (שני עמודי האמת) ומה הם שני עמודי האמת? כתוב (מיכה ה, כ) "תִּתֵּן אֲמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם" מה הפשט? מסביר הזוהר, אברהם הוא יד ימין בחסד, יצחק בגבורה יד שמאל, יעקב בינתיים – תפארת, ומידת האמת נקראת 'תפארת', שזה בחי' הגוף (כמו שכתוב תפארת גופא'). ולפי זה שני העמודים שמעמידים את האמת – הם בחי' 'נצח' ו'הוד' והם שני הרגליים שמעמידות את האמת שהיא התפארת'.

וזה גם הבחינה של 'תמכין דאורייתא' שמעמידים את האמת של התורה בעולם, ונותנים כסף להחזקת תורה. ולכן אדם שרוצה לזכות להיות בחי' 'תמכין דאורייתא', שזו מעלה גדולה, לתת כסף להחזקת תורה. כי לצערנו יש אנשים שנותנים צדקה, (כגון

סוד - ע"י ריקודים הבנים מתעלים להיות טובים

לא. ספירת ה"סוד": בחינת הבנים, כל 'עמלנו' - לזכות לבנים טובים לומדי תורה, יראי שמים. 'בנים' - הם 'רגליים', כי 'ברא כרעא דאבוה' (עירובין ע:), הבן נחשב כרגל של אביו, וגם כתוב (יבמות עח:): "עובר ירך אימו" - העובר נחשב הירך של האמא. נמצא, שהילדים נקראים רגליים. ואנחנו צריכים לתקן את הרגליים שלנו שהם מעמידים אותנו, והתיקון של הילדים זה גם כן ע"י ריקודים ומחייאת כף, שע"י יזכה לילדים טובים.

מלכות - ריקודים גורמים לאדם שתהיה לו אשה טובה

לב. ספירת ה'מלכות': אומר הזוהר (וירא ח"א דף קיג.) על הפסוק (שמואל א' ב, ט) "רַגְלֵי חֲסִידָיו יִשְׁמְרוּ וְגו'" - 'דא אתתא' - זו אשתו של האדם. כשאברהם אבינו בא למצרים, בהתחלה הוא פחד, בסוף האיר לו הפסוק: "רַגְלֵי חֲסִידָיו יִשְׁמְרוּ", שהקב"ה שלח את השכינה עם שרה, ולא יכלו לעשות לה שום דבר, ועליו נאמר "רַגְלֵי חֲסִידָיו יִשְׁמְרוּ", שהקב"ה שומר את הרגלים של חסידיו - שזו אשתו שרה. והרי שהאשה נחשבת רגלי האדם

ויש לזה ראייה מהגמרה יבמות (דף קס.)": "אשכחיה רבי יוסי לאליהו א"ל: כתיב (בראשית ב, יח): "אעשה לו עזר" במה אשה עוזרתו לאדם? אמר לו: אדם מביא חיטין - [וכי] חיטין כוסס? מביא פשתן - פשתן לובש? (אלא האישה לוקחת את החיטים ומכינה מהם לחם, וכן לוקחת את הצמר ועושה לך בגדים), לא נמצאת מאירה עיניו, ומעמידתו על רגליו". ויוצא שהאישה זה כמו הרגליים של האדם, בחי' "רַגְלֵי חֲסִידָיו יִשְׁמְרוּ".

כל אדם רוצה אישה טובה, וכל החיים של האדם תלויים בזה שהוא זוכה לאשה טובה, כמו שכתוב (קהלת ט, ט): "רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אֶהְבֶּת". ומובא בגמ' ברכות (דף ת.) כי נסיב איניש אתתא במערבא (כשאדם היה נושא אשה בארץ ישראל), אמרי ליה הכי: 'מצא או מוצא?' מצא דכתיב (משלי יח, כב): "מִצָּא אִשָּׁה מִצָּא טוֹב וְיִפְקֹד רְצוֹן מֵה", מצא דכתיב (קהלת ז, כו) ומוצא אָנִי מֵר מִמּוֹת אֵת הָאִשָּׁה אֲשֶׁר הִיא מְצוּדִים וְחַרְמִים לְבָה אֲסוּרִים יְדִיהָ טוֹב לְפָנֵי הָאֱלֹהִים יִמְלֹט מִמֶּנָּה וְחוֹטֵא וְלֹכֵד בָּהּ". (פירש"י: שאשה רעה קשה מעשרה דברים הקשים שנבראו בעולם). ומובא בגמרא ביבמות (דף סב:): "אמר רבי תנחום א"ר חנילאי: 'כל אדם שאין לו אשה שרוי בלא שמחה בלא ברכה, בלא טובה, בלא שמחה... בלא טובה דכתיב (בראשית ב, יח) 'לא טוב היות האדם לבדו', (ויש רשימה של עוד כמה דברים, שרוי בלא עשירות ובלא מגן וכיו), וזה כשאין לאדם אשה ואם אדם יש לו אשה רעה ח"ו, אז זה רע לו, או שהוא רע איתה, אבל כשאדם זוכה לאישה טובה יש לו חיים טובים.

יש גמרא בסנהדרין (ק' ע"ב) שאומרת 'אשה יפה - אשרי בעלה, מספר ימיו כפולים', דהיינו מי שיש לו אישה טובה, כי ודאי יופי בלי שהיא טובה, הוא רק לרעה, אלא הכוונה שהיא יפה וטובה, נחשב לו כאילו חי את חייו פעמיים. אם הוא חי 90 שנה, אז הוא מרגיש שהוא חי 180 שנה. אומר רש"י: 'מרוב הנאה חייו כפולים'. אדם שיש לו אישה טובה אז כאילו הוא חי חיים כפולים. וזה דבר גדול לזכות לאישה טובה. וזה ע"י ריקודים ומחייאת כף, שממתקים מהאשה את כל הדינים, ונעשית טובה ולברכה.

שבת שלום ומבורך. עריכה: ליאור גבע.

שהוא זוכה לגן עדן, רק שהוא פחד מהדרך של הגיהנום שהוא צריך לעבור בשביל הרשעים שצריך להצילם.

מה הגדולה בכל עוף שפורח מעליו נשרף

כט. מובא בגמרא סוכה (דף כח.) "שמונים תלמידים היו לו להלל הזקן הקטן שבכולן רבי יוחנן בן זכאי, אמרו על רבן יוחנן בן זכאי שלא הניח מקרא, ומשנה, גמרא, הלכות, ואגדות, דקדוקי תורה, ודקדוקי סופרים, וקלין וחמורין, וגזרות שוות, ותקופות וגמטריאות ומשלות כובסים, ומשלות שועלים, שיחת שדים, ושיחת דקלים, ושיחת מלאכי השרת, ודבר גדול - זה מעשה מרכבה, ודבר קטן - זה הויות דאביי ורבא לקיים מה שנאמר (משלי ח, כא) "לְהַנְחִיל אֶהְבִּי יֵשׁ וְאַצְרְתִּיהֶם אֲמַלֵּא". שואלת הגמ': "וכי מאחר דקטן שבכולם כן, גדול שבכולם על אחת כמה וכמה... אמרו עליו על יונתן בן עוזיאל בשעה שיושב ועוסק בתורה כל עוף שפורח עליו מיד נשרף, ע"כ. ולכאורה קשה, מי יותר גדול - האם ריב"ז שיודע את כל החכמה הגדולה שמנתה הגמ', או ר' יונתן בן עוזיאל שהמעלה שלו שבזמן שהיה לומד, העוף שמעליו היה נשרף (בישיבות היו שואלים על זה מה עם צער בעלי חיים ובל תשחית?). וצריך להבין את עומק הסודות שיש בגמרא הקדושה.

ויש תירוץ נפלא בספר מאור ושמש (פרשת בראשית בדה"ה ויאמר אלהים ישרצו המים), וז"ל אמרו חז"ל שיונתן בן עוזיאל בשעה שעסק בתורה - כל עוף הפורח עליו נשרף, ויראה לרמוז באגדה זו, ש'עוף' רומז על ה'מלאכים' משרתי מעלה, שהם נקראים 'מעופפים', כמו שכתוב (דניאל ט, כא) "וְהָאִישׁ גְּבַרְיָאֵל וְגו' מְעַף בְּיַעַף", וביאור הדבר: שהוסף כח בלמודו בתורה - עד שהמלאכים נעשו ונתעלו בבחינת 'שרפים', עכ"ל.

ונחזור לענין, החידוש שרבינו אומר (ברייתא תורה פ"א תניינא), שעל ידי ריקודים ומחייאת כף זוכים לעשירות ולהיות 'תמכין דאורייתא'. וזה גם לצד השני - ת"ח שרוצה ללמוד תורה ומחפש 'תמכין דאורייתא' שיתמכו בו, הוא ימשוך את זה אליו ע"י ריקודים ומחייאת כף.

הוד - ע"י ריקודים אדם ניצל מלשון הרע

ל. ספירת ה'הוד': זה הענין של לשון הרע. 'הוד' נרמז בפסוק (איכה א, יג) "נִתְנַנְּי שִׁמְמָה בְּלִי הַיּוֹם דְּהָה", ומבואר בזוהר פרשת פינחס (רעיא מהימנא ח"ג דף רמג), וז"ל: לְנִטְלָא נִקְמָא מִסְמָאל, דְּנִגְעַת בְּיַרְדְּ שִׁמְמָלָא דְיַעֲקֹב, דְּאִיהוּ 'הוד', דְּבִיה אֶתְמַר "נִתְנַנְּי שִׁמְמָה בְּלִי הַיּוֹם דְּהָה", ע"כ. 'ומדוה' - חוץ מזה שזה ענין טומאת נידה, זה גם כן 'דווי' של דיבור לשון הרע - נוטריקון 'דווי' דיבור ווי, ורבינו אומר (בתורה שם) שע"י ריקודים ומחייאת כף ניצלים מלשון הרע. לפעמים אדם לא רוצה לדבר לשון הרע, אבל מכריחים אותו, או שהוא פתאום מתבלבל ואומר בטעות איזה לשון הרע. וגם אדם שיודע הלכות לשון הרע, צריך הרבה סיעתא דשמיא כדי שיוזכה להינצל מדיבור של לשון הרע, אבל באדם שלא למד הלכות לשון הרע, אין לו שום סיכוי להינצל מחטא לשון הרע, כי הוא לא יודע מה זה לשון הרע ומה זה לא לשון הרע. אכן גם אחרי שאדם למד הלכות לשון הרע, הרבה פעמים נופלים ח"ו בלשון הרע. ורבינו מסביר שע"י ריקודים ניצלים מלשון הרע. שהרי כתוב (תהלים טו, ג): "לֹא רָגַל עַל לְשׁוֹנוֹ לֹא עָשָׂה לְרַעְהוּ רָעָה", 'רגל' - זה לשון הרע, אומר רבינו: כשאתה מתקן את ה'רגל' ע"י ריקודים, ע"י זה אתה ניצל מלשון הרע.